

Spiralinsättning i samband med elektivt sectio

Revideringar i denna version

Endast tillägg att spiral även kan sättas vid akut snitt.

Sammanfattning

Rutin gällande spiralinsättning i samband med elektivt sectio.

Kan även tillämpas vid akut sectio om förutsättningar finns, som att patienten har hunnit bestämma sig, att en spiral finns på plats eller kan lånas.

Förutsättningar

Tiden efter förlossning innebär för många en period utan skydd mot oönskad graviditet. Studier visar att cirka 2,5 % av kvinnor i Sverige som fött barn gör en abort inom två år efter förlossning, vilket motsvarar cirka 3000 aborter. Ett kejsarsnitt erbjuder en bra möjlighet att smidigt och enkelt placera en spiral i uterus. Detta har visat sig säkert och effektivt i flera studier [1, 2, 3] och påverkar varken det postpartala förloppet eller amningen. Risken för utstötning är något ökad under de första sex veckorna, ligger runt 6% [4]. En tappad hormonspiral omfattas tyvärr inte av ersättningsreglerna, vilket patienten behöver upplysas om.

Genomförande

Inom MHV

Information om möjligheten till spiralinsättning i samband med elektivt sectio ges av PAB inom MHV. PAB informerar även om den lätt ökade risken för utstötning. Skriftlig patientinformation kan lämnas.

Om hormonspiral önskas förser PAB patienten med recept. Patienten ansvarar själv för att köpa spiralen på apoteket och ta med den till förlossningen på operationsdagen.

Ifall patienten remitteras av PAB för sectio så inkluderas informationen om önskemål om spiralinsättning i remissen.

PAB skapar den dagen det blir bestämt en patientnotering i Obstetrix att önskan om spiralinsättning finns, så att all berörd personal blir uppmärksam på det.

På kvinnokliniken

Före operation

Läkaren som upprättar operationsanmälan i Orbit lägger till ingreppet TLC00 i operationskortet, enklast genom snabbsök-funktion efter att MCA10 operationskort är inlagt.

Om patienten av någon anledning inte har med sig hormonspiralen så kan en tillfällig ersättningsspirale hämtas på gynmottagningen. Partnern ansvarar för att en ny spiral lämnas tillbaka samma dag.

Kopparspiral finns kostnadsfritt att hämta från medicinrummet på förlossningen.

Inläggning av spiral vid snittet

Vid kejsarsnittet ser man först till att ha uppnått rimlig hemostas med till exempel suturer eller peanger i hörnen av uterotomin. Sedan tas spiralen ut ur införaren och trådarna klipps till cirka 20 cm längd. Plaströret klipps av för Mirena®, Kyleena® eller Jaydess® och man tar ut den smalare införaren ur plaströret. För kopparspiral eller Levosert® behövs ej detta, där har man ju redan ett fritt rör.

Sedan petas trådarna tillbaka in i det större plaströret. Spiralkroppen hålls manuellt uppe i fundus uteri medan trådarna förs ner genom cervix med hjälp av plaströret.

Att använda plaströret är smidigare eftersom det kan vara svårt att få ner trådarna ordentligt med peang i en trång och omogen cervix. Därefter sys uterotomin som vanligt.

Efter sectio

Opererande läkare dokumenterar spiralens BATCH-nummer i operationsberättelsen.

Patienten uppmanas att boka en tid på sin BMM två - tre veckor efter förlossningen för att korta spiraltrådarna (eller tidigare vid behov). Om inga trådar är synliga vid uppföljningen rekommenderas kontroll av spiralläget med vaginalt ultraljud så att kvinnan inte stött ut spiralen utan att märka det. Skriftlig patientinformation ges till patienten vid hemgång.

Dokumentinformation

För innehållet svarar

Stina Berver, specialistläkare, kvinnoklinik, SÄS, Borås

Granskat av:

Antje Johannsmeyer, överläkare, kvinnoklinik, SÄS, Borås

Fastställt av

Karolina Andersson, verksamhetschef, kvinna och barn, SÄS, Borås

Nyckelord

Spiral, kejsarsnitt, hormonspiral, kopparspiral, insättning, elektivt sectio

Referenser

Heller R, Johnstone A, Cameron ST. Routine provision of intrauterine contraception at elective cesarean section in a national public health service: a service evaluation. Acta Obstet Gynecol Scand. 2017 Sep;96(9):1144-1151. PubMed PMID: 28590560.

Levi EE, Findley MK, Avila K, et al. Placement of Levonorgestrel Intrauterine Device at the Time of Cesarean Delivery and the Effect on Breastfeeding Duration. Breastfeed Med. 2018 Oct 30. PubMed PMID: 30376369;

Jatlaoui TC, Whiteman MK, Jeng G, et al. Intrauterine Device Expulsion After Postpartum Placement: A Systematic Review and Meta-analysis. Obstet Gynecol. 2018 Oct;132(4):895-905. PubMed PMID: 30204688.

Heller R, Johnstone A, Cameron ST. Routine provision of iIntrauterine contraception at elective cesarean section in a national public health service: a service evaluation. Acta Obstet Gynecol Scand 2017; 96:1144-1151.

Länkförteckning

Patientinformation – [Insättning av spiral i samband med planerat kejsarsnitt.pdf](#)

Manual för hantering av spiralinsättning vid elektivt kejsarsnitt: [instruktion-spiral-vid-elektivt-sectio.pdf](#)

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Kvinnoklinik

Innehållsansvar: Stina Berver, (stibe5), Specialistläkare

Godkänd av: Karolina Andersson, (karan56), Verksamhetschef

Dokument-ID: SAS9641-1173499273-170

Version: 6.0

Giltig från: 2025-08-22

Giltig till: 2027-08-19